

Stockholm den 16 december 2021

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

Mål nr T 4705–21, Staten genom Justitiekanslern ./.
Samir Sabri et v.v., angående ersättning enligt lagen
(1974:515) om ersättning vid frihetsinskränkning

Samir Sabri har förelagts att lämna in svarsskrivelse över statens överklagande (aktbilaga 1 och 5). Med anledning av detta får Samir Sabri anföra följande.

**1 SAMIR SABRIS INSTÄLLNING TILL STATENS
ÄNDRINGSYRKANDEN**

1.1 Samir Sabri motsätter sig statens yrkanden om ändring av hovrättens dom.

**2 FRÅGORNA I MÅLET OCH PARTERNAS
STÅNDPUNKTER**

2.1 Parterna är överens om att Samir Sabri under en tid om sammanlagt 1 år, 10 månader och 10 dagar har varit frihetsberövad på ett sätt som i och för sig är ersättningsgrundande enligt lag (1974:515) om ersättning vid frihetsinskränkningar (frihetsinskränkninglagen).

- 2.2 I det aktuella målet ska Högsta domstolen avgöra om Samir Sabri till följd av frihetsberövandet har rätt till ersättning av staten och i så fall med vilket belopp.
- 2.3 Inom ramen för prövningen aktualiseras tre rättsfrågor. Den första frågan är hur preskriptionstiden för Samir Sabris fordran ska beräknas, den andra frågan är om Samir Sabris eget agerande ska föranleda att ersättningen sätts ner och den tredje frågan är hur ersättningen till Samir Sabri ska bestämmas.
- 2.4 Hovrätten har förpliktat staten att betala ersättning till Samir Sabri med det av staten vitsordade beloppet jämte ränta, samt att ersätta Samir Sabri för hans rättegångskostnader. Sammanfattningsvis har hovrätten bedömt att preskriptionstiden för Samir Sabris fordran ska räknas från den tidpunkt då den frikännande domen vann laga kraft, med följderna att hans anspråk inte till någon del är preskriberat, och att Samir Sabris eget agerande inte ska föranleda att ersättningen sätts ner.
- 2.5 Samir Sabris inställning är att hovrätten har gjort en riktig bedömning vad gäller preskriptionstidens beräkning och frågan om betydelsen av Samir Sabris eget agerande. Däremot är det Samir Sabris uppfattning att hovrätten har bestämt ersättningen till honom med ett för lågt belopp (se Samir Sabris överklagande till Högsta domstolen, aktilaga 2 och 3).
- 2.6 Staten har begärt att Högsta domstolen med ändring av hovrättens dom fastställer tingsrättens domslut. I första hand gör staten gällande att preskriptionstiden för Samir Sabris anspråk ska räknas från frihetsinskränkningen, med följderna att hans anspråk idag är preskriberat. I andra hand gör staten gällande att Samir

Sabri själv uppsåtligt har föranlett frihetsinskränkningen, med följderna att han enligt 4 § frihetsinskränkningsslagen har förlorat sin rätt till ersättning.

2.7 Samir Sabri kommer i det följande att redogöra för sin uppfattning beträffande frågorna i målet samt ange bevisuppgift och inställning i frågan om målets fortsatta handläggning.

3 PRESKRPTIONSTIDEN FÖR SAMIR SABRIS FORDRAN SKA RÄKNAS FRÅN DEN TIDPUNKT DÅ DEN FRIKÄNNANDE DOMEN VANN LAGA KRAFT

3.1 Hovrätten har gjort en riktig bedömning av den första frågan i målet när den bedömt att preskriptionstiden för Samir Sabris fordran ska räknas från den tidpunkt då den frikännande domen vann laga kraft. Det innebär att Samir Sabris fordran inte till någon del är preskriberad.

3.2 Statens inställning är att preskriptionstiden ska räknas från frihetsinskränkningen. Till stöd för det synsättet har staten, såsom Samir Sabri har uppfattat statens överklagande, anfört i huvudsak fyra argument som Samir Sabri i det följande kort kommer att bemöta.

3.3 *För det första* gör staten gällande att det av förarbeten till den äldre lagstiftningen sammantaget kan utläsas ”ett uttryckligt ställningstagande från lagstiftarens sida att allmänna preskriptionsregler gäller för denna typ av fordringar, även i resningsfallen” (se statens överklagande, aktilaga 5, punkten 32).

- 3.4 Samir Sabri delar inte statens uppfattning att de förarbetsuttalanden som staten hänvisat till kan läsas på så sätt att lagstiftaren uttryckligen har tagit ställning till hur preskriptionstiden ska beräknas i fall som det nu aktuella. Samir Sabri instämmer i stället i hovrättens bedömning att förarbetena inte innehåller något ställningstagande som utesluter att preskriptionstiden räknas från tidpunkten då den frikännande domen vann laga kraft.
- 3.5 Enligt Samir Sabri framgår av förarbetena till 1974 års frihetsinskränkingslag att det främsta skälet till att man inte införde en särskild preskriptionstid för anspråk på frihetsberövandeersättning var att det kunde framstå som stötande att ha en kortare preskriptionsfrist för frihetsberövandeersättning än för andra fordringar. Däremot togs aldrig ställning till hur preskriptionsfristen ska beräknas. (Se prop. 1974:97 s. 79.)
- 3.6 *För det andra* gör staten gällande att Högsta domstolens uttalanden i rättsfallet ”Medborgarskapet II” NJA 2018 s. 103 inte kan läggas till grund för bedömningen av hur preskriptionstiden ska beräknas i Samir Sabris fall. Såsom Samir Sabri har uppfattat statens argumentation är skälet för det i huvudsak att staten menar att Medborgarskapet II skiljer sig avsevärt från hans fall eftersom en fordran på frihetsberövandeersättning inte kan jämföras med skadestånd som utgår till följd av en grundlagsöverträdelse. Därvid anför staten bland annat att den har ”svårt att se att anspråk på frihetsberövandeersättning skulle vara mer skyddsvärda än andra skadeståndsanspråk och att det av den anledningen finns skäl att

införa särskilt förmånliga preskriptionsregler för just denna typ skadeståndsfördringar”. (Se statens överklagande, aktbilaga 5, punkterna 35–37.)

- 3.7 Samir Sabri delar inte statens uppfattning att Högsta domstolens avgörande i Medborgarskapet II inte ger vägledning för bedömningen av hans fall. Här vill Samir Sabri särskilt betona att enskildas anspråk på frihetsberövandeersättning härrör från rätten att inte bli felaktigt frihetsberövad, vilket är en grundläggande rättighet som skyddas i 2 kap. 8 § regeringsformen. Samir Sabri menar därför, i motsats till staten, att anspråk på frihetsberövandeersättning är just en sådan typ av anspråk som kan anses särskilt skyddsvärt och som kan jämföras med skadeståndsanspråk till följd av en grundlagsöverträdelse.
- 3.8 Sammantaget menar Samir Sabri att hovrätten har gjort en riktig bedömning när den funnit att Högsta domstolen i sin praxis har lämnat utrymme för att preskriptionstiden i fall som det nu aktuella ska räknas från den frikännande domen. Samir Sabri menar, i likhet med hovrätten, att detta följer av rättsfallen ”Medborgarskapet II” NJA 2018 s. 103 och NJA 2018 s. 793.
- 3.9 *För det tredje* gör staten gällande att en särskild preskriptionsregel i den nu aktuella typen av fall skulle göra preskriptionsreglerna svårtillämpbara, orsaka osäkerhet kring vad som gäller och kunna leda till att lika fall inte behandlas på ett likartat sätt. Mot den bakgrunden lyfter staten fram att en särskild preskriptionsregel inte är motiverad eftersom det är ovanligt att frihetsberövandet ligger så långt tillbaka i tiden. Frågan om preskription aktualiseras därför inte över huvud taget. (Se statens överklagande, aktbilaga 5, punkterna 40–42.)

- 3.10 Samir Sabri delar inte statens uppfattning att tillämpningssvårigheter skulle förhindra att preskriptionstiden vid anspråk på frihetsberövandeersättning efter resning räknades från den frikännande domen. Samir Sabri menar i stället att det, på motsvarande sätt som i Medborgarskapet II, är möjligt att identifiera ett särskilt typfall där avsteg bör kunna göras från de vanliga reglerna om hur fristen ska beräknas. Det rör sig således inte om någon bedömning i det enskilda fallet. Samir Sabri ser därför inte heller framför sig att en preskriptionsregel av det slaget skulle innebära att lika fall inte behandlades lika. Vidare menar Samir Sabri att det staten lyfter fram, om att frågan om preskription sällan aktualiseras i den praktiska tillämpningen, snarare talar för att de tillämpningssvårigheter staten menar skulle kunna uppstå i praktiken inte skulle utgöra någon svårighet i Justitiekanslerns dagliga verksamhet.
- 3.11 *För det fjärde* gör staten gällande att det faktum att det tagit lång tid innan sökanden beviljats resning i preskriptionshänseende bör ligga sökanden, och inte staten, till last (se statens överklagande, aktbilaga 5, punkten 46).
- 3.12 Samir Sabri delar inte statens uppfattning. Här vill Samir Sabri lyfta fram att det är ostridigt i målet att han tog tillbaka sitt erkännande och pekade ut en annan gärningsman, men att det inte ledde till något resultat. Mot bakgrund av att den resningsprocess som senare inleddes krävde stora arbetsinsatser och hjälp från flera jurister och journalister som inte tog betalt för sitt arbete, menar Samir Sabri att det inte kunnat krävas av honom att han på egen hand skulle ha inlett resningsprocessen tidigare. Vidare har det inte kunnat krävas av honom att han skulle ansöka om

ersättning under den tid han fortfarande var dömd, eftersom en sådan åtgärd skulle ha varit utsiktslös (jfr. rättsfallet ”Medborgarskapet II” NJA 2018 s. 103, p. 14).

- 3.13 Sammantaget menar Samir Sabri att hovrätten har gjort en riktig bedömning när den funnit att preskriptionstiden för Samir Sabris fordran ska räknas från den tidpunkt då den frikännande domen vann laga kraft och att de argument staten anfört för ett annat synsätt inte medför någon annan bedömning.

4 SAMIR SABRIS EGET AGERANDE SKA INTE FÖRANLEDA ATT ERSÄTTNINGEN SÄTTS NER

- 4.1 Hovrätten har även gjort en riktig bedömning av den andra frågan i målet när den bedömt att Samir Sabris eget agerande inte ska föranleda att ersättningen sätts ner med hänvisning till bestämmelsen i 4 § första stycket frihetsinskränkingslagen.
- 4.2 Statens inställning är att Samir Sabri inte har rätt till ersättning eftersom Samir Sabri genom sitt agerande uppsåtligen föranlett frihetsberövandet. Till stöd för sin uppfattning har staten framfört två argument som Samir Sabri i korthet bemöter i det följande.
- 4.3 *För det första* anser staten, i motsats till vad hovrätten kommit fram till, att 4 § första stycket frihetsinskränkingslagen är tillämplig på Samir Sabris fall.
- 4.4 I detta avseende delar Samir Sabri hovrättens bedömning att den aktuella bestämmelsen *inte* är tillämplig i hans fall. Med beaktande av de ändamål som ligger bakom bestämmelsen menar Samir Sabri att omständigheterna i hans fall är sådana att de faller

utanför bestämmelsens avsedda tillämpningsområde. Detta får till följd att Samir Sabris ersättningsanspråk inte ska sättas ner med stöd av den aktuella bestämmelsen (se vidare Samir Sabris överklagande till hovrätten, hovrättens aktbilaga 5, avsnitt 3).

- 4.5 Det staten anfört om att detta synsätt skulle medföra tillämpningssvårigheter för Justitiekanslern (se statens överklagande, aktbilaga 5, punkten 66) bör enligt Samir Sabri inte medföra någon annan bedömning än den hovrätten gjort. I det här aktuella målet är omständigheterna kring Samir Sabris erkännande ostridiga mellan parterna. I andra fall bör det naturligtvis ankomma på den som begär ersättning att visa att ett erkännande lämnats under sådana omständigheter att det inte ska leda till att rätten till ersättning faller bort.
- 4.6 *För det andra* menar staten, vid en tillämpning av 4 § frihetsinskränkninglagen, att Samir Sabris eget agerande var orsaken till att han frihetsberövades och att förutsättningarna för att sätta ner hans ersättning enligt bestämmelsen därmed är uppfyllda.
- 4.7 Även hovrätten har ansett att det i och för sig förelegat ett orsakssamband mellan Samir Sabris agerande och frihetsberövandet.
- 4.8 Enligt 4 § första stycket frihetsinskränkninglagen krävs, för att ersättningen ska kunna sättas ner med stöd av bestämmelsen, att den som varit utsatt för en frihetsinskränkning uppsåtligen har föranlett denna. Samir Sabris uppfattning är att han inte kan anses ha uppsåtligen föranlett frihetsberövandet, utan att frihetsberövandet främst har föranletts av att grundläggande

rättsstatliga principer åsidosatts av de rättsvårdande myndigheterna.

- 4.9 I målet är det ostridigt att den förundersökning som genomfördes var behäftad med allvarliga brister, att Samir Sabri dömdes för mordet trots att det saknades tillräcklig stödbevisning för hans erkännande och att han vidtog åtgärderna under dödshot från en nära anhörig. Enligt Samir Sabri framstår det som osannolikt att han skulle ha dömts om förundersökningen och tingsrättens bevisvärdering hade genomförts i enlighet de högt ställda beviskrav som gäller i brottmål.
- 4.10 Det står alltså klart att staten i dessa avseenden har åsidosatt grundläggande rättssäkerhetsnormer som tillkommit i syfte att förhindra att oskyldiga personer felaktigt döms och frihetsberövas. Samir Sabris agerande kan därför sägas ha varit en nödvändig, men inte en tillräcklig, förutsättning för att han dömdes. Det finns därför inte ett sådant orsakssamband som krävs mellan Samir Sabris eget agerande och den fällande domen som ledde fram till frihetsberövandet (se vidare Samir Sabris överklagande till hovrätten, hovrättens aktbilaga 5, avsnitt 3).
- 4.11 Samir Sabri vill understryka att det rör sig om en exceptionell situation och att bestämmelsen i 4 § frihetsinskränkingslagen inte bör tillämpas på ett sätt som innebär att den enskilde, som vid ung ålder erkänt ett brott under dödshot, får bära bördan av att staten inte förmått förhindra att det felaktiga erkännandet ledde till en fällande dom.
- 4.12 Sammantaget menar Samir Sabri att hovrätten har gjort en riktig bedömning när den bedömt att 4 § första stycket

frihetsinskränkingslagen inte är tillämplig i det aktuella fallet. För det fall Högsta domstolen finner att bestämmelsen är tillämplig, menar Samir Sabri att förutsättningarna för att med stöd av bestämmelsen sätta ner hans ersättning inte är uppfyllda eftersom han inte kan anses uppsåtligen ha föranlett frihetsberövandet.

5 ERSÄTTNINGEN SKA BESTÄMMAS TILL 3 000 000 KRONOR

- 5.1 Den tredje frågan i målet är hur ersättningen till Samir Sabri ska bestämmas. Hovrätten har tillerkänt Samir Sabri ersättning med det av staten vitsordade beloppet 1 200 000 kronor.
- 5.2 Samir Sabris uppfattning är att hovrätten har bestämt ersättningen till honom med ett för lågt belopp och att Högsta domstolen bör bestämma ersättningen till det begärda beloppet, 3 000 000 kronor, eller till det lägre belopp som domstolen bedömer skäligt.
- 5.3 I denna del hänvisar Samir Sabri till vad han anfört i sitt överklagande till Högsta domstolen (se aktbilaga 2 och 3).

6 BEVISUPPGIFT

- 6.1 Samir Sabri åberopar samma bevisning i Högsta domstolen som han gjorde i tingsrätten och hovrätten (se tingsrättens aktbilaga 53 och 65).
- 6.2 Förhöret med Samir Sabri kan läggas fram genom uppspelning av ljud- och bildupptagningen av förhöret i tingsrätten.

7 MÅLETS FORTSATTA HANDLÄGGNING

- 7.1 Samir Sabri begär att Högsta domstolen avgör målet efter huvudförhandling.
- 7.2 Samir Sabri vill på motsvarande sätt som i tingsrätten och i hovrätten få möjlighet att sakframställningsvis redogöra för de mycket speciella omständigheterna kring hans erkännande. Vidare bör de principiellt viktiga rättsfrågor som målet innefattar belysas vid en muntlig förhandling där såväl parterna som domstolens ledamöter har möjlighet att reda ut eventuella oklarheter och ställa uppföljande frågor.
- 7.3 Tidsåtgången för huvudförhandlingen i hovrätten var en förhandlingsdag. Förhandlingen i Högsta domstolen bedöms inte ta längre tid i anspråk.

Som ovan,

Natalie Staff

Alexander Ottosson

Erica Wide